Príloha č. 4 výzvy

Kód výzvy: **PSK-UV-016-2026-DV-ESF+**

Názov výzvy: **Miestne občianske a podporné služby**

Zoznam oprávnených aktivít

Hlavným cieľom využitia Miestnych občianskych a podporných služieb (ďalej len „MOPS“) je posilnenie miestneho aktivizmu, podpora komunitného rozvoja, zníženie páchania protispoločenských činností, udržiavanie verejného poriadku a štandardnej kvality životného prostredia v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia MRK. Cieľom projektu je aj vzdelávanie a rozvoj pracovných zručností zamestnancov MOPS. Žiadateľ/prijímateľ je povinný zamerať sa predovšetkým na nasledujúce aktivity:

1. Ochrana verejného poriadku a bezpečnosti osôb

Ide o preventívno-informačné činnosti v oblasti ochrany verejného poriadku a bezpečnosti osôb, najmä:

- monitorovania a dohľadu nad poriadkom a bezpečnosťou v obci s osobitým zreteľom na miesta, kde sa sústreďuje väčší počet osôb,
- monitorovanie a nahlasovanie protiprávneho konania spojeného s vedením motorového vozidla alebo iného nežiadúceho konania predchádzanie poškodzovaniu vozidiel, predchádzanie vandalizmu na cestných a motorových vozidlách,
- organizácia parkovania, napr. nahlasovanie dlhodobo odstavených alebo opustených vozidiel obecnému alebo mestskému úradu a umiestňovanie výziev na tieto vozidlá a asistencia pri ich odstránení z miesta, upozorňovanie na nevhodné parkovanie na cestných komunikáciách a súkromných pozemkoch, organizácia parkovania pri kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach, pomoc pri organizácii dopravy v čase mimoriadnych udalostí ako sú napr. obchádzky, padnuté stromy alebo osvetlenie, povodne a víchrice, a iné,
- edukácia obyvateľov obce o pravidlách cestnej premávky,
- monitorovanie a predchádzanie vzniku konfliktu v rámci MRK, ako aj medzi MRK a väčšinovým obyvateľstvom, poskytovanie pomoci hliadke Policajného zboru SR a obecnej polície a pod.
- monitorovanie, predchádzanie vzniku narušenia verejného poriadku, nahlasovanie prípadov porušovania verejného poriadku (napr. kontrola používania alkoholických nápojov a psychotropných látok na verejnosti, upozorňovanie na nadmerný hluk mimo nočného kľudu, dodržiavanie nočného kľudu od 22.00 hod. do 6.00 hod. ráno, a iné.),
- monitorovanie a hlásenie príslušníkom PZ SR a/alebo obecnej/mestskej polícii pohyb cudzích osôb a motorových vozidiel v obci v neskorých večerných a nočných hodinách a počas víkendov a sviatkov,
- monitoring pohybu túlavých, zranených a vážne chorých zvierat a eliminácia rizík s tým spojených, neodkladne hlásiť podozrenia z priestupkov proti ochrane zvierat na úseku veterinárnej starostlivosti príslušnej RVPS a podozrenia zo spáchania trestných činov namierených proti zvieratám špecialistovi na úsek environmentálnej kriminality Krajského riaditeľstva PZ alebo špecialistovi, ktorý pôsobí na Okresnom riaditeľstve PZ,

- poskytovanie základných právnych informácií občanom v oblasti ochrany verejného poriadku v rámci svojej kompetencie a v oblasti viktimizácie.

2. Ochrana života, zdravia a majetku prostredníctvom informačno-preventívnych aktivít

Ide o poskytovanie asistenčných služieb a podporu informovanosti obyvateľov najmä:

- o ochrane zdravia a zdravotnej prevencie, kontrola dodržiavania poriadku, čistoty a hygieny na uliciach a iných verejných priestranstvách,
- monitoring a dohľad nad ochranou verejného a súkromného majetku pred poškodzovaním a iným protiprávnym konaním v spolupráci s príslušnými subjektmi (napr. monitorovanie dlhodobo opustených rodinných domov a obydlí, evidencia poškodených dopravných značiek, osvetlení a chýbajúcich poklopov, znečisťovanie spoločných priestorov v bytových domoch, vandalizmus, t.z. úmyselné poškodzovanie verejno-prospešných zariadení a pod.),
- zvyšovania informovanosti obyvateľov v oblasti protipožiarnej prevencie a bezpečnosti, vedenia motorového vozidla pod vplyvom omamných látok,
- upozorňovanie na protispoločenskú činnosť a protiprávne konanie páchateľa a následne oznamovanie danej skutočnosti (skutok, následky a pod.) príslušnej inštitúcii, ktorá má riešenie danej skutočnosti v kompetencii,
- monitorovanie a hlásenie prípadov podozrení z nelegálneho odberu elektrickej energie PZ SR,
- monitoring a hlásenie podozrení nelegálneho výrubu lesa,
- podpora informovanosti v oblasti ochrany zvierat ako aj povinností súvisiacich s welfare zvierat, čipovaním, predchádzaním neplánovanému rozmnožovaniu zvierat a zabezpečovaním základnej, zákonnej starostlivosti najmä o spoločenské a hospodárske zvieratá a možnými následkami v prípade potencionálneho porušenia zákonných povinností v danej oblasti,
- podpora informovanosti o zdravotných rizikách a zdravotnej prevencii súvisiacej s nadmerným výskytom túlavých, zanedbaných, chorých a zranených zvierat v MRK a zabezpečenie veterinárnej starostlivosti,
- ďalšie činnosti súvisiace s ochranou života, zdravia a majetku.

3. Ochrana detí a mládeže pred negatívnymi javmi

Ide o preventívno-informačné činnosti v oblasti zabezpečenia ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi najmä:

- monitorovaním a zabezpečovaním bezpečnosti detí v rámci cestnej premávky (hlavne počas ich odchodu do školy a zo školy, zabezpečenie bezpečného prechodu školopovinných detí cez cestu, upozorňovanie, informovanie a monitorovanie detí na dodržiavanie pravidiel cestnej premávky, predovšetkým v súvislosti s pohybom na verejnej cestnej komunikácii a prechodom cez cestu, tak aby neohrozovali svoje zdravie a život ako aj bezpečnosť cestnej premávky)
- kontrola školskej dochádzky a preventívne pôsobenia na eliminácia vzniku a prehlbovania záškoláctva a iných negatívnych javov (ak obec nevyužíva pomáhajúce profesie ako sú komunitný pracovníci, terénni sociálny pracovníci a asistenti učiteľa)
- posilňovania komunikácie medzi rodičmi, dieťaťom a školou
- poskytovanie informácií a vzdelávanie v oblasti prevencie ochrany zdravia a hygieny, prevencie užívania návykových látok a tým aj predchádzaniu vzniku či prehlbovaniu sociálnych patológií
- kontrola pohybu a miesta stretávania sa maloletých detí a mládeže a predchádzanie poškodzovaniu verejného a súkromného majetku

- kontrola pohybu detí, miest stretávania sa a spôsobu trávenia voľného času vo večerných hodinách bez prítomnosti zákonných zástupcov v určenej lokalite (napr. cintorín, športoviská, a iné) a pod.
- poskytovanie komplexných informácii, vzdelávanie a kontrola správania detí v oblasti ochrany zvierat a zabezpečenia welfare zvierat v MRK za účelom vzbudzovania empatie detí voči zvieratám v MRK a zabránenia spustnutiu týchto detí ako aj ich ochrany pred negatívnymi javmi a pred ohrozovaním ich mravnej výchovy, najmä v súvislosti s týraním zvierat, zanedbávaním starostlivosti o zviera, usmrcovaním zvierat bez primeraného dôvodu či organizovaním zápasov zvierat, prevencia a následky porušovania povinností na úseku ochrany zvierat, potreby a práva zvierat, zdravotné riziká, spôsoby pomoci zvieratám, zákonné povinnosti a pod.
- ďalšie činnosti súvisiace s ochranou detí a mládeže pred negatívnymi javmi.

4. Podpora senzibilizácie verejnosti v oblasti zbližovania komunít a budovania dobrých susedských vzťahov

Ide preventívno-informačné činnosti za účelom podpory senzibilizácie verejnosti v oblasti zbližovania komunít a budovania dobrých susedských vzťahov v obci prostredníctvom predchádzania vzniku a prehlbovania konfliktov, aktívnu spoluprácu s pomáhajúcimi profesiami, obcou a inými aktérmi pôsobiacimi v lokalite ako aj obyvateľmi obce, aktívnu účasťou a podporou činností v rámci kultúrnych a športových podujatí a ďalších podujatí organizovaných obcou alebo obyvateľmi a pod.

5. Ochrana životného prostredia a zlepšovanie kvality života v obci

Ide o preventívno-informačné činnosti, ktoré prispievajú k ochrane životného prostredia (tzv. „zelený aspekt“) vykonávané v spolupráci s miestnou samosprávou a reflektujú na aktuálnu situáciu a problémy v obci a/alebo komunite MRK, najmä:

- monitoring a hlásenie podozrení z poškodzovania životného prostredia (napr. nelegálny výrub drevín a stromov, nezákonné umiestnenie odpadu, nezákonné nakladanie s odpadom, nelegálne nakladanie s odpadovými vodami, poškodzovanie ochrany vôd a vodných tokov);
- upozorňovanie a monitorovanie správneho nakladania s odpadom (napr. kontrola zberných nádob, zberných stanovísk);
- upozorňovať na dôsledky nesprávneho nakladania s odpadom na životné prostredie a zdravie obyvateľov MRK;
- podporovať obyvateľov v recyklácii odpadu a oboznamovať s jej významom (názorné príklady o jednotlivých triedených zložkách komunálnych odpadov, ktoré sú povinne triedenými zložkami komunálnych odpadov (papier, plasty, sklo, kovy a viacvrstvové kombinovane materiály na báze lepenky - tzv. tetrapacky) s ukážkami konkrétnych druhov odpadov, ktoré patria pod jednotlivé triedené zložky, a s potrebou príkladov odpadov, ktoré nepatria do zberných nádob určených na triedené zložky komunálnych odpadov);
- osveta a edukácia obyvateľov MRK zameraná na dôležitosť ukladania a triedenia odpadov do zberných nádob určených na tento účel, ukladania veľkoobjemných odpadov a drobných stavebných odpadov do na to určených zberných nádob, súvisiaca s problematikou odpadov s obsahom nebezpečných látok - použité farby, batérie a akumulátory, použité elektrické a elektronické zariadenia a pod. - nevyhnutnosť ukladať tieto nebezpečne komunálne odpady do špeciálnych nádob s upozornením na negatívne vplyvy týchto nebezpečných odpadov na zdravie a životne prostredie, kvalitu vôd a ovzdušia v prípade, že sú uložené alebo vyhodené do okolitého prostredia;

- kontrola, osveta a edukácia obyvateľov MRK zameraná na zákaz spaľovania komunálnych odpadov na voľnom priestranstve, vysvetľovanie negatívnych dopadov, zhoršovanie kvality ovzdušia a následné zdravotné riziká s tým spojené;
- informovať o zbere zálohovaných plastových fliaš a plechoviek v zmysle zákona č. 302/2019 Z. z.o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- pôsobiť preventívne pred vznikom požiarov;
- upozorňovanie na zákaz vypaľovania trávy, lesných a lúčnych porastov a kontrola dodržiavania zákazu zakladania ohňov na miestach, ktoré na to nie sú určené a kde hrozí následný požiar;
- poskytovanie súčinnosti krízovému štábu obce pri organizácii záchranných a preventívnych prác v čase vzniku mimoriadnych udalostí;
- informovať o spôsobe zhodnocovania biomasy (ak sa v lokalite využíva);
- v prípade vykurovania tuhým palivom, upozorňovať na správne používanie a nesprávne používanie, následky na zdravie obyvateľov MRK a možné alternatívy;
- monitorovanie vytvárania nelegálnych skládok a zabezpečenie ich nahlasovanie príslušným orgánom;
- spolupracovať pri zabezpečovaní odstraňovania nelegálnych skládok s oprávneným a zodpovedným subjektom;
- spolupracovať pri opatreniach zameraných na ochranu zvierat, proti týraniu zvierat alebo neadekvátnemu zaobchádzaniu so zvieraťom
- spolupracovať pri zabezpečovaní komunálnych služieb, ktoré majú priamy úžitok pre obec v podporovaných oblastiach výzvy
- ďalšie činnosti súvisiace s ochranou životného prostredia a zlepšovanie kvality života v obci.

6. Vzdelávanie členov MOPS a podpora pracovných zručností

Vzhľadom na špecifickosť aktivít a potrebu ich osvety v MRK majú členovia MOPS povinnosť priebežne sa vzdelávať.
Vzdelávanie má žiadateľ zabezpečiť tak, aby členovia MOPS mali vedomosti a zručnosti potrebné na plnenie ich úloh resp. mali možnosť obnoviť si a zdokonaliť si už získané vedomosti a zručnosti aj za účelom ďalšieho prenosu získaných informácií komunite.
Vzdelávanie a čiastočný výkon komunálnych služieb pre obec má slúžiť aj na rozširovanie vedomostí a získanie a zdokonaľovanie pracovných zručností za účelom budúcej zamestnateľnosti.

Vzdelávanie členov MOPS by sa malo zameriavať na nasledujúce oblasti:
- efektívne riešenie a zvládanie náročných a konfliktných situácií **- povinná vzdelávacia aktivita**
- prevencia kriminality (vybrané skutkové podstaty Zákona o priestupkoch (Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch), Trestného zákona (Zákon č. 300/2005 Z. z.), Zákona o cestnej premávke (Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a iných záväzných právnych predpisov, identifikácia obetí protiprávneho alebo trestného konania, identifikácia protispoločenskej činnosti, základy a spôsob dokumentácie zistených skutočností, používanie donucovacích prostriedkov, obchodovanie s ľuďmi, práca so zraniteľnými osobami ako napríklad týrané ženy, deti alebo obete protiprávnych/trestnoprávnych konaní a pod.)
- zásady rovnakého zaobchádzania – nediskriminácia (napr. zvyšovanie povedomia o nediskriminačnom zamestnávaní a prístupe k zamestnaniu, prevencia diskriminácie v bývaní)

- pracovnoprávna oblasť (zahŕňajúc práva a povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávneho pomeru, kompetencie MOPS, kompetencie a pôsobnosť iných profesií ako napr. starší policajný referent pre prácu v komunitách, mestská/obecná polícia, príslušníci HaZZ a pod.)
- bezpečnosť cestnej premávky (zahŕňajúc pravidlá cestnej premávky, dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky)
- kvalita a ochrana života, zdravia a životného prostredia (zahŕňajúc správne nakladanie s odpadom, dôsledky nesprávneho nakladania s odpadom na životné prostredie a zdravie obyvateľov, recyklácia a jej význam, základy cirkulárnej ekonomiky, protipožiarna ochrana a prevencia pred vznikom požiarov,–vykurovanie tuhým palivom a jeho (ne)správne používanie, následky vykurovania na obyvateľov a možné alternatívy k tuhým palivám, využívanie biomasy, vplyv čiernych skládok na zdravie obyvateľov, protiprávnosť daného konania, ochrana zvierat, týranie zvierat alebo neadekvátne zaobchádzanie so zvieraťom, ochrana pitného zdroja a pod.)
- kurz prvej pomoci
- základné ľudské práva
- patologické javy v komunite (identifikácia, možné riešenia patologických javov v komunite, preventívne opatrenia a pod.)
- protidrogová prevencia
- prezentačné schopnosti
- práca s PC
- jazykový kurz
- facilitačné zručnosti
- komunikačné zručnosti
- zvládanie stresu, autoregulácia správania a zodpovednosti
- iné, podľa identifikovaných potrieb členov MOPS.

Členovia MOPS **môžu spolupracovať pri zabezpečovaní komunálnych služieb pre obec**, avšak výkon týchto služieb nesmie byť prevažnou činnosťou členov MOPS.
Pod komunálne služby obce patria najmä činnosti zamerané na údržbu verejných priestranstiev, správu majetku obce a zabezpečovanie životných potrieb obyvateľov ako napríklad:

- zber, preprava a likvidácia zmesového komunálneho odpadu, separovaný zber (plasty, papier, sklo, kovy), zber biologicky rozložiteľného odpadu a prevádzka zberných dvorov.
- údržba verejnej zelene: kosenie trávnikov, orezávanie stromov a kríkov, výsadba kvetov a údržba parkov
- údržba komunikácií: zametanie ciest, čistenie chodníkov a oprava výtlkov, odhŕňanie snehu a posyp ciest a chodníkov
- správa obecných objektov: údržba a prevádzka obecných budov, športovísk, detských ihrísk, fontán a kultúrnych zariadení
- cintorínske služby: správa a údržba areálov cintorínov, domov smútku a vedenie evidencie hrobových miest.
- udržiavanie všeobecnej čistoty v obci.

Neoprávnené činnosti:
Pracovná pozícia člena MOPS nesmie byť zameniteľná s vykonávaním aktivačných činností podporovaných MPSVaR, ktorých cieľom je pomôcť dlhodobo nezamestnaným ľuďom udržať si pracovné návyky a zvýšiť ich šance na trhu práce.